

Марценюк Л.В.

доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки та
менеджменту
Українського державного університету науки
і технологій

Дружниченко А.А.

здобувач вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Молодчина В.М.

здобувач вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ПІСЛЯПАНДЕМІЙНИЙ ПЕРІОД

Туристична індустрія – це саме та галузь, яка потребує підвищеної уваги науковців, адже населенню нашої планети все більше і більше потрібні різноманітні туристичні послуги, а отже знайти та запропонувати що саме їм потрібно, і є завданням науковців та практичних працівників – маркетологів, менеджерів, організацій з надання туристичних продуктів.

Застосування зарубіжного досвіду розвитку туристичної індустрії дуже корисно для туристичної індустрії України, адже можна не вигадувати самим велосипед, а вже втілити в життя успішні закордонні проекти у себе на батьківщині. Туристична галузь в розвинених країнах світу доволі успішна та приносить організаторам туристичних подорожей значні прибутки. Тому українським туристичним підприємствам потрібно орієнтуватися на позитивний досвід інших країн [1].

Експерти однозначно стверджують, що наслідки для поведінки споживачів туристичних послуг істотні. Багато хто з науковців підкреслював, що вплив COVID-19 на поведінку буде величезним, і цю точку зору поділяють недавні дослідження іноземних науковців. Одним з ключових аспектів поведінки споживачів є зростаюча важливість безпеки, зниження ризику, чистоти, надійності та передбачення загроз. Необхідно краще зрозуміти психологію як мандрівників, так і співробітників, щоб зрозуміти зміни в поведінці туристів. Справді, багато з цих способів поведінки можна охарактеризувати як поведінку, спрямовану на подолання короткострокових і довгострокових загроз пандемії. Крім того, важливим напрямком досліджень є те, як може змінитися ставлення місцевих жителів до туризму та скупчення людей після пандемії. Експерти також наголосили на необхідності краще

розуміти зміну моделей подорожей, наприклад, віддавати перевагу більш сільським і, таким чином, менш людним напрямкам. Нарешті, роль COVID-19 у стимулюванні стереотипів, ксенофобії та етноцентризму, почуття провини у подорожах, сорому та стигматизації також становить великий інтерес для туризму, а також далеко за його межами.

Важливо цінувати здоров'я та безпеку, звісно, безпосередньо під впливом пандемії COVID-19, а також через гостру потребу в туристичному середовищі. Безпека передбачає не тільки здоров'я, а й клімат, доступність. Один із способів заохочення цієї безпеки та охорони здоров'я/санітарії має включати розумні процеси. Розумний туризм, пов'язаний із допоміжними технологіями та доповненою реальністю (штучний інтелект, віртуальна реальність, розпізнавання мовлення та стандартизовані відповіді), має бути присутнім у всіх туристичних середовищах, щоб забезпечити якість, обслуговування, задоволення, тим самим перевершуючи очікування, покращуючи доступність туристичних місць.

Одним із викликів пандемії була важливість менш частого використання місць для надмірного туризму. Найважливіше – максимально віддалятися від натовпу, віддавати перевагу невеликим групам відвідувачів і місцям, які знаходяться за межами туристичних точок. Але необхідні й інші зміни через вплив COVID-19. Варто відзначити підвищений попит на природні напрямки – туризм, відпочинок на природі, відповідну оцінку землі, повітря та води. Сільські напрямки багатьох країн зараз користуються популярністю. Тому цілком нормально, що більше уваги приділяється приміському дозвіллю, що дозволяє втекти від рутини, але в місцях значної близькості від місця проживання туриста. Оцінка гарних стосунків між відвідувачом і постійним населенням, яку сьогодні припускає досвідчений і креативний туризм, є аргументом привабливості напрямків, що набувають все більшого значення. Фактично всі процеси, що передбачають персоналізовану увагу, пов'язані з культурним, творчим та/або природним туризмом близькості та спільного використання, набули неабиякої важливості в зв'язку із пандемією COVID-19 [2]. Враховуючи, що 2020 рік внаслідок карантинних обмежень із-за коронавірусу в усьому світі туристичні пересування мешканців планети були майже зупинені, адже ніхто не хотів захворіти та померти. Разом з тим, вже у 2021 році туристична активність потрохи пожвавилася і туристи по всьому світу здійснили близько 415 млн поїздок з ночівлями, що на 4 % більше, ніж роком раніше, коли показник вимірювався на позначці приблизно в 400 млн. осіб. Однак у порівнянні з 2019 роком, коли ще не було пандемії коронавірусу COVID-19, число міжнародних туристських прибутків впало суттєво – аж на 72 %.

Сайт подорожей TripAdvisor склав рейтинг найбільш привабливих місць для відвідування з точки зору мандрівників. Рейтинг очолив Дубай у [Об'єднаних Арабських Еміратах](#). Дубай протягом останніх років поступово піднімався в рейтингу і тепер посідає перше місце. Це ультрасучасне місто, в якому є все: золоті пляжі, вишукані ресторани світового класу та чудові готелі.

Перемога в номінації означає, що він отримав найкращі відгуки мандрівників у всіх секторах туризму. Друге місце посів Лондон ([Велика Британія](#)), трійку лідерів замикає Канкун ([Мексика](#)). За ними йдуть Балі ([Індонезія](#)) та Крит ([Греція](#)). В списку переможців також Рим ([Італія](#)), Кабо-Сан-Лукас (Мексика), Стамбул ([Туреччина](#)) та Париж ([Франція](#)). На 10-те місце у списку найкращих туристичних напрямків світу потрапила Хургада ([Єгипет](#)) [2].

Темпи вакцинації, що зростають, і деяке пом'якшення обмежень на поїздки дозволили збільшити кількість туристичних поїздок. У другій половині 2021 року міжнародний туризм почав відновлюватися і зниження порівняно з тим самим періодом 2019 року становило 62 %. При цьому у грудні воно зросло до 65 % через вплив омїкрону.

Разом з тим, темпи відновлення залишаються повільними та нерівномірними у всіх регіонах світу через різний рівень вакцинації та суворості обмежень. Найкращі показники приросту порівняно з 2020 роком – у Південній Європі та Центральній Америці (плюс 57 і 54 % відповідно), хоча і вони наполовину нижче за рівень 2019 року. Поліпшили ситуацію також Північна Америка, а також Центральна та Східна Європа (плюс 17 і 18 % відповідно). У Африці приріст кількості міжнародних прибутків становив лише 12 % проти 2020 року. На Близькому Сході кількість прибуттів впала на 24 % порівняно з 2020 роком та на 74 % порівняно з 2019-м. В Азіатсько-Тихоокеанському регіоні відставання від 2020 року становить 65 %, а від 2019 – 94 %, тому що в цьому регіоні багато напрямів залишаються й досі повністю закритими.

Економічний внесок туризму у світову економіку у 2021 році Всесвітня туристична організація оцінює у \$1,9 трлн. Це вище, ніж у 2020 році (\$1,6 трлн), але більш ніж удвічі нижче, ніж у 2019 (\$3,5 трлн). Експортні доходи від міжнародного туризму можуть перевищити \$700 млрд. Зростання порівняно з 2020 роком пов'язане з більш високими витратами на поїздки. Але у 2019 році цей показник становив \$1,7 трлн. Середні витрати за поїздку зросли з \$1,3 тис. у 2020 році до \$1,5 тис. у 2021 році. Це пов'язано зі збільшенням тривалості поїздок та зростанням вартості транспорту та проживання. Очікується, що міжнародні прибуття повернуться до рівня допандемійного 2019 року лише у 2024 році [2].

За офіційними дослідженнями Всесвітньої туристичної організації ООН протягом останніх двох років відбулися зміни за чотирма основними напрямками. По-перше, внутрішній туризм демонструє позитивні показники, оскільки люди почали більше подорожувати своїми країнами та обирати напрямки ближче до будинку. По-друге, плануючи свої поїздки, мандрівники все частіше стали звертати увагу на автентичність, екологічність та локальний бренд. По-третє, в умовах тотальних карантинних обмежень надзвичайною популярністю тепер користується зелений чи сільський туризм, що максимально забезпечує соціальну дистанцію та усамітнення. По-четверте, у 2021 році збільшилася середня тривалість подорожей, відповідно, відбулося і значне збільшення витрат [3]. Міжнародний туризм продовжував

відновлюватися у січні 2022 року з набагато кращими показниками порівняно зі слабким початком 2021 року. Однак російське вторгнення в Україну посилює тиск на існуючу економічну невизначеність у поєднанні з багатьма обмеженнями на подорожі, пов'язаними з COVID-19, які все ще діють.

Список використаної літератури:

1. Туризм як стратегічний напрям розвитку залізничного підприємства [Текст]: монографія / О. М. Гненний, Л. В. Марценюк, Т. Ю. Чаркіна, О. В. Орловська, В. М. Проценко; Дніпр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. Дніпро, 2020. 224 с.
2. Євгеній Подольський. Сайт TripAdvisor назвав ТОП-10 самих популярних туристичних країн за 2021 рік. <https://dip.org.ua/turizm/sajt-tripadvisor-nazvav-top-10-samix-populyarnix-turistichnix-krain-za-2021-rik/>
3. В Україні визначили туристичні тренди 2022 року. <https://rubryka.com/2022/01/30/v-ukrayini-vyznachyly-turystychni-trendy-2022-roku/>

Марценюк Л.В.

доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки та
менеджменту
Українського державного університету науки
і технологій

Кільчинська А.А.

здобувач вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Марченко Є.О.

здобувач вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

РОЗВИТОК МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ НА ТЛІ ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ ПОДОРОЖЕЙ

В останні роки пандемія коронавірусу внесла суттєві корективи у статистику міжнародних туристських прибуттів. Внаслідок цієї небезпечної хвороби багато країн закрили свої кордони для туристів, а багато закладів туристичного бізнесу – заклади харчування, розміщення і навіть транспорт обмежили обслуговування туристів. Все це значно вплинуло і на психічний стан самого населення планети, яке опинилося в ізоляції і негативно відобразилося на туристичному бізнесі в цілому.